

Suomen sovittelufoorumi ry.

Suomen sovittelufoorumi ry (SSF) on vuonna 2003 perustettu modernin sovitteluliikkeen suomalainen yhteistoimintajärjestö. Foorumin hallituksen asiantuntijat ja heidän sidosryhmänsä edustavat koko sovittelutyön kenttää. SSF on vapaaehtoinen ja riippumaton kansalaisjärjestö, joka pyrkii osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnan kehittämiseen vahvistamalla kansalaisyhteiskuntaa ja parantamalla yhteiskunnan hyvinvointia sovittelun kautta.

Sovittelun määritelmä

Sovittelu on vapaaehtoinen konfliktinhallintamenetelmä, jossa puolueeton ulkopuolinen henkilö, sovittelija, auttaa riidan osapuolia erityisen sovittelumenettelyn avulla löytämään molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun. Sovittelija ei ratkaise osapuolten ongelmaa vaan toimii sovinnon mahdollistajana (fasilitaattorina). Sovittelija ohjaa prosessia, jonka lopputuloksena asianosaiset itse löytävät ratkaisun. Hän ei ole passiivinen vetäytyjä vaan aktiivinen kuuntelija. Sovittelija sallii myös tunteiden käsittelyn, moraalisen pohdinnan ja arvokeskustelun. Sovittelija ei tuomitse, mutta huolehtii kuitenkin siitä, että sopimus on osapuolille kohtuullinen. Sovittelu on tulevaisuuteen suuntautuvaa sosiaalista toimintaa, jolla aktiivisesti etsitään pysyviä myönteisiä ratkaisuja. Sovittelu on oppimisprosessi.

Sovittelun teoria

Modernin sovitteluliikkeen yhtenä tärkeimpänä taustateorianä on restoratiivinen oikeus (restorative justice) eli korjaava konfliktinratkaisu. Se toteutetaan parhaiten fasilitatiivisessa sovittelussa, jossa ovat mukana kaikki osalliset henkilökohtaisesti. Arvoina ovat ihmisten kunnioittaminen, suvaitsevaisuus, myötätunto, luottamus ja anteeksianto. Sovittelun ydin on dialogi, oppimisen halu ja inhimillinen kasvu, toisen ihmisen näkökulman ymmärtäminen ja huomion kiinnittäminen tulevaisuuteen.

Helsingin sovittelukonferenssissa 2006 pohjoismaisen sovittelun isäksi mainittu norjalainen professori Nils Christie lausui, että sovittelu tulee valtaamaan alaa yhteiskunnissa, koska sillä ei ole miekkaa eli ratkaisu- ja rankaisuvaltaa ja koska totuus on suhteellista. Sovittelu perustuu siihen, että kansalaiset otetaan mukaan omien asioidensa käsittelyyn ja vältetään ulossulkemista, leimaamista ja vieraantumista. Sovitteluratkaisu perustuu vahvasti osapuolten tarpeisiin eikä niinkään heidän laillisiin oikeuksiinsa. Sovittelun suurimpina esteinä ovat ihmisten piintyneet ajattelutavat, ihmisen voimakas rankaisemisen tarve ja organisaatiokulttuurit sekä se, että päättäjät ja asiantuntijat eivät luovu vallastaan.

Sovittelumenettely

Sovittelussa ei etsitä syyllistä eikä ehdotonta totuutta. Sovittelussa otetaan huomioon osapuolten kulttuuritaustat ja niiden vaikutus menettelyyn. Tietyissä sovitteluissa sovittelija voi käyttää asiantuntija-avustajaa ja osapuolet lainopillista avustajaa. Osapuolet voivat aina käyttää sovittelussa tukihenkilöä.

Tavoitteena pitäisi olla, että sovittelija voi kutsua mukaan sovitteluun osapuolten pyynnöstä tai näiden suostumuksella kaikki ne henkilöt, joita konflikti tavalla tai toisella koskettaa ja joiden voidaan uskoa edistävän sovinnon syntymistä. Näin voitaisiin käsitellä myös konfliktin yhteisöllisiä heijastusvaikutuksia.

Sovitteluun osallistujien kanssa aluksi tapahtuvissa luottamuksellisissa erillistapaamisissa sovittelija pyrkii kyselemällä saamaan esille osapuolten arvot, asenteet, voimasuhteet, näkemykset ja intressit. Näin sovittelija luo konfliktista kokonaisnäemyksen. Yhteistapaamisessa sovittelija pyrkii osapuolten ja sovitteluun mahdollisesti osallistuvien muiden henkilöiden välisellä vuoropuhelulla luomaan luottamusta sekä rakentamaan siltaa osapuolten välille niin, että he ymmärtävät, että konflikti on yhteinen ja vain yhdessä ratkaistavissa. Sovittelijan velvollisuutena on huolehtia siitä, että osapuolet yhdessä mahdollisimman luovalla tavalla pystyvät syvällisesti käsittelemään ristiriitaa siten, että arvot muuttuvat eduiksi eli osapuolet löytävät arvoistaan huolimatta riitaan kumpaakin osapuolta hyödyttävän ratkaisun. Kokenut sovittelija on rauhallinen, antaa muiden puhua ja pysyy itse vaiti, tarvittaessa tulkitsee osapuolten lausumia, tekee yhteenvedon sekä tarkkailee myös omaa käyttäytymistään. Sovitteluun kuuluvat anteeksipyyntö ja anteeksianto sekä oppiminen ja voimaantuminen. Voimaantumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että osapuolet tai osapuoli pystyvät jatkossa toimimaan itsenäisemmin ja pitämään paremmin puoliaan, tuomaan paremmin mielipiteensä esille, sekä ymmärtämään paremmin omaa käyttäytymistään ja toisten käyttäytymistä.

Sovittelun kuluessa voidaan tarpeen mukaan siirtyä takaisin luottamuksellisiin erillistapaamisiin. Näin on toimittava erityisesti silloin kun tunteet ovat saaneet sovittelun kannalta negatiivisen ylivalan tai on ilmeistä, että osapuoli on jäänyt alakynteen tai ei ole riittävän selvästi kyennyt tuomaan esille omia näkemyksiään. Osapuolet voivat myös milloin tahansa keskeyttää sovittelun. Kun yhteisymmärrys ja sovinto ovat syntyneet, niin kaikki sovittelussa mukana olleet osallistuvat sopimuksen sisällön määrittelyyn ja allekirjoittavat kirjallisen sopimuksen. Tässä yhteydessä voidaan myös sopia, että tietyn määräajan kuluttua pidetään seurantakokous.

Sovittelun koulutus, tutkimus ja verkostot

Koulutus ja tutkimus

Ainoa konfliktinratkaisun professuuri Pohjoismaissa on Kööpenhaminan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Ei voida sanoa, että Suomessa olisi varsinaista yliopistotason systemaattista tutkimusta tai koulutusta sovittelussa. Suomen Sovittelufoorumi tulee käynnistämään keskustelut yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä valtiovallan edustajien kanssa laadukkaana sovittelukoulutuksen ja tutkimuksen järjestämiseksi maassamme. Koulusovittelun vertaissovittelukoulutuksia yhdistys tarjoaa OPM:n ja RAY:n rahoittaman Verso-hankkeen puitteissa.

Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa on ollut vuodesta 2001 valinnainen Rikosten sovittelu -kurssi. Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä ja yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa on kolmatta vuotta käynnissä Juhani Iivarin luentosarja ”Restoratiivinen oikeus ja sosiaalityö”. Sovittelusta on Juhani Iivarin väitöskirja ”Rikosten ja riitojen vaihtoehtosovittelu refleksiivisen oikeuden konseptiossa” ja Kaijus Ervastin väitöskirja ”Käräjäoikeuksien sovintomenettely” sekä hänen kirjansa ”Sovittelu Tuomioistuimessa”. Gisela Knuts on väitellyt vuoden 2006 helmikuussa aiheesta ”Förfarandegarantier vid domstoleanknuten medling”. Lisäksi vuonna 2006 on ilmestynyt Risto Koulun kirjoittama ”Kaupallisten riitojen sovittelu” ja Maija Gellinin kirjoittama ”Vertaissovittelumenetelmä vertaissovittelijoina ja osapuolina olleiden oppilaiden kokemana”. Vertaissovittelusta valmistuu syksyllä 2009 neljäs seurantaraportti sekä Suomen Nuorisotutkimusseuran tekemä ulkopuolinen evaluointi, jonka toteuttaa KM Tomi Kiilakoski. Valion koulutuspäällikkö Timo Pehrman tekee Lapin yliopistossa tutkimusta työyhteisösovittelusta ja väitöskirjaa, jonka työnimenä on ”Työyhteisösovittelu organisaation oppimisprosessina”.

Kotisivut

Suomen sovittelufoorumin kotisivuja kehitetään jatkuvasti. Kotisivut löytyvät osoitteessa www.ssf-ffm.com. Koulusovittelun sivuilla Verso-hankkeella on oma sivustonsa, josta saa kattavasti tietoa toiminnasta ja koulutuksista.

Suomen sovittelufoorumin hallitus vuonna 2009

Hallituksen puheenjohtaja:

Brunila Teuri, laamanni (eläk.)

teuri.brunila@ssf-ffm.com

Hallituksen jäsenet:

Elonheimo Henrik, tutkija

henelo@utu.fi

Gellin Maija, projektipäällikkö

majja.gellin@ssf-ffm.com

Haapasalo Elina, käräjätuomari

Elina.Haapasalo@om.fi

Hakkarainen Taina, hallinto-oikeuden esittelijä

taina.hakkarainen@om.fi

Heikinheimo Antti, asianajaja

antti.heikinheimo@hannessnellman.fi

Iivari Juhani, tutkimuspäällikkö

Juhani.Iivari@stakes.fi

Karvinen-Niinikoski Synnöve, professori

Synnove.Karvinen@helsinki.fi

Limnell Eija, lähetystöneuvos

eija.limnell@helsinki.fi

Pehrman Timo, koulutuspäällikkö, tutkija

timo.pehrman@valio.fi

Pelli Marja, asianajaja

marja.pelli@asianajotstopelli-nurmi.fi

Salomaa Jukka, asianajaja

jukka.salomaa@borenius.com

Hallituksen sihteeri:

Gellin Maija, projektipäällikkö (Verso)

majja.gellin@ssf-ffm.com

Jäsenyys ja jäsenmaksu

Yhdistyksen jäsenmaksut vuodelle 2009:

henkilöjäsen 20€ / yhteisöjäsen 50€.

Jäsenmaksu tulee suorittaa yhdistyksen tilille:

Nordea 101430-230876

HUOM! Viestiin nimi.

Jäseneksi voi hakea vapaamuotoisella yhdistyksen puheenjohtajalle tai sihteerille osoitetulla kirjeellä tai sähköpostiviestillä.

Sovittelun eri osa-alueet

Rikossovittelu

Jos jokin menee rikki, se pitää korjata. Rikoksen yksilöllisesti parhaana seuraamuksena sekä uhrin että tekijän kannalta katsottuna on vain harvoin tuomitseminen.

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta tuli voimaan vuoden 2006 alusta ja lain toteuttaminen käytännössä alkoi 1.6.2006. Lailla laajennettiin rikossovittelu koko maahan. Sovittelutoiminnan järjestämisestä ja kustannuksista vastaa valtio kuntien ja muiden järjestäjätahojen kanssa solmittavien toimeksiantosopimusten mukaan. Rikossovittelulla tarkoitetaan maksutonta palvelua, jolla rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille järjestetään mahdollisuus puolueettoman sovittelijan välityksellä kohdata toisensa luottamuksellisesti, käsitellä rikoksesta uhrille aiheutuneita henkisiä ja aineellisia haittoja sekä pyrkiä omatoimisesti sopimaan toimenpiteistä niiden hyvittämiseksi.

Rikossovittelu säästää yhteiskunnan varoja. Sillä on havaittu olevan inhimillistä merkitystä rikosasian osapuolille ja kasvatuksellista merkitystä erityisesti nuorille rikosentekijöille. Parhaimmillaan rikossovittelu lieventää ja poistaa rikoksen aiheuttamia henkisiä ja aineellisia haittoja ja ehkäisee rikoksen uusimista. SSF:n pyrkimyksenä on, että sovittelua ryhdytään käyttämään psyykkisten seurausten lieventämiseksi myös vakavissa rikoksissa ja perheväkivaltatilanteissa. SSF pyrkii myös vaikuttamaan valtiovaltaan niin, että Suomi esimerkkimaana huolehtisi siitä, että rikoksen uhrin asemaa rikosoikeudenkäynnissä parannetaan koko EU:n alueella.

Kirjallisuutta: Flink, Aune & Iivari Juhani: Lähisuhdeväkivalta sovittelussa. Tutkimus- ja kehittämishankkeen realistinen arviointi. STAKESin sosiaalipalveluiden evaluaatioryhmä Finsoc, arviointiraportteja 5/2004.

Koulusovittelu

Perusopetuslaki määrää, että lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koululla on velvollisuus estää väkivalta ja kiusaaminen. Vertaissovittelun kokeilu aloitettiin Suomen Punaisen Ristin ohjauksessa vuonna 2000 Helsingin kouluissa. Opetusministeriö on myöntänyt Suomen sovittelufoorumille valtionavustuksena 210 000 euroa käytettäväksi vertaissovitteluhankkeeseen vuosille 2006 – 2007. Vuosille 2008 - 2009 projekti on saanut jatkorahoituksena 270 000 euroa RAY:ltä. Vertaissovittelussa siihen koulutetut oppilaat sovittelevat oppilaiden välisiä ristiriitoja esim. mielipahaa tuottavia tekoja ja kiusaamista. Toiminnalla on aina koulussa aikuisten tuki. Hankkeen tarkoituksena on laajentaa vertaissovittelu koko maan kouluihin.

Vertaissovitteluprojekti tulee seurannaisvaikutuksineen muuttaman yhteiskuntakulttuuria Suomessa. Toiminnan toteutumista kouluilla on seurattu kyselyin ja tulosten myötä menetelmää on kehitetty jatkuvasti. Tärkeä rooli on moniammatillisella kehittämisryhmällä, jossa yhdistyy koulun arjen ja sovittelun asiantuntemus. Vuoden 2009 aikana tuottaa Suomen nuorisotutkimusseura puolueettoman evaluointitutkimuksen toiminnan vaikuttavuudesta. Yhteistyö Suomen harjoittelukoulujen kanssa kattavan kouluttajaverkoston luomiseksi on käynnistynyt. Uuden rikossovittelulain toimeenpanon myötä ollaan mallintamassa alueellisten sovittelutoimistojen ja koulujen välistä yhteistyötä koulurauhan turvaamiseksi.

Koulusovittelu on avain kaikkeen sovitteluun, koska käyttäytymiskulttuurin perusta luodaan kouluissa. Vertaissovittelu on yleisin koulusovittelun malli Euroopassa ja koko maailmassa. Se on käytössä tuhansissa kouluissa. Koulusovittelua on kuitenkin jatkuvasti kehitettävä ja myös koulu yhteisön aikuisten sovitteluvalmiuksia täydennyskoulutuksin tulee lisätä. Esimerkiksi Norjassa ja Englannissa koulutetaan myös opettajia sovitteluun vaikeimpia kiusaamistilanteita. Näitä sekä opettajan ja oppilaan välisiä konflikteja sovittelevat opettaja ja oppilas yhdessä. Vertaissovittelu ei siis yksinään riitä turvaamaan koulurauhaa, vaan vertaissovittelun lisäksi sovitteluun työotteeseen tulee olla osana kaikissa malloissa, joilla tähän pyritään. Näin sovittelu tulee yhtäläisesti kaikkien koulu yhteisön jäsenten käyttöön. Toimiva sovittelukulttuuri jo kouluissa edistää myös muita sovittelumuotoja, esim. rikosasioissa, perheissä ja työyhteisöissä.

Kirjallisuutta: Gellin, M. (2006): Vertaissovittelumenetelmä osapuolina olleiden oppilaiden kokemana. Vertaissovittelutoiminnan seurantakyselyjen tulokset. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Lohja.

Marklund, L. (2007): Skolmedling i teori och praktik. Licentiate's Dissertations. Department of Law. Uppsala University. Uppsala. Hopkins B. 2006. Implementing a restorative approach to behaviour and relationship management in schools – the narrated experiences of educationalists. University of Reading, UK. Faculty of Economic and Social Sciences. Institute of Education. Thesis of the degree of Doctor of Philosophy. Hopkins B. 2006. Just Schools. A Whole school approach to restorative justice. Second impression. London: Jessica Kingsley Publishers.

Työyhteisösovittelu

Työpaikkakiusaaminen on laissa kiellettyä, mutta ei ole juurikaan keinoja, joilla siihen pystyttäisiin puuttumaan. Sovittelu on tällainen keino. Suomessa työyhteisösovittelu on käytössä ainoastaan Valiolla.

Suomen sovittelufoorumin edustajat ovat käyneet asiasta neuvottelemassa EK:ssa, Valtion työmarkkinalaitoksessa, Kunnallisessa työmarkkinalaitoksessa, SAK:ssa, STTK:ssa, Akavassa, Suomen yrittäjissä, työministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolla ja Valtakunnansovittelijan luona sekä Valtiokonttorissa, Työsuojelurahastossa ja TELA ry:ssä. Suomen sovittelufoorumi on ehdottanut, että Suomessa otettaisiin käyttöön työyhteisösovittelu menetelmäksi, jolla voitaisiin puuttua erityisesti työpaikkakiusaamiseen ja että käynnistetään kaksi vuotta kestävä, ulkopuolilla sovittelevilla toteutettava pilottihanke kahdeksassa eri kohteessa. Työministeriö järjesti 8.1.2007 eri tahojen yhteisen keskustelutilaisuuden, jonka perusteella Suomen sovittelufoorumi päätti hakea Työsuojelurahastolta ja Valtion työsuojelurahastolta määrärahaa tutkimuksen rahoittamiseksi. Tutkimuksen tieteelliseen toimikuntaan kuuluvat professorit Esa Poikela ja Seppo Koskinen Lapin yliopistosta, erikoistutkija Maarit Vartia Työterveyslaitokselta, ylilääkäri Juhani Wikström (Valtiokonttori), tutkimusjohtaja Juhani Iivari Stakesista, työympäristöasiantuntija Raili Perimäki SAK:sta, lakimies Juri Aaltonen STTK:sta, lakimies Maria Löfgren-Toivonen Akavasta ja puheenjohtaja Teuri Brunila Suomen sovittelufoorumista. Valtion työsuojelurahasto/Valtiovarainministeriö ja Työsuojelurahasto ovat myöntäneet rahat tutkimukseen.

Vertaissovitteluhankkeen hyvin rohkaisevat kokemukset antavat aihetta olettaa, että työyhteisösovittelukin voisi pääsääntöisesti tapahtua työpaikan sisäisenä siten, että työntekijöitä ja esimiehiä koulutettaisiin sovittelijoiksi. Työpaikan luottamushenkilöiden vastuulle jäänee sovitteluun ohjaaminen ja osapuolen tukihenkilönä toimiminen. Johtamisen haasteena onkin tulevaisuudessa tasavertaisuuteen perustuva kohtaaminen ongelmatilanteissa (Restoratiivinen johtaminen). Vakavissa kiusaamistilanteissa ja myös kun osapuolena on johtaja, pitää olla käytettävissä ulkopuolinen koulutettu sovittelija. Työyhteisösovittelulla voidaan puuttua työpaikkakiusaamiseen, lisätä työhyvinvointia ja edistää työyhteisöjen toiminnan turvallisuutta ja tuottavuutta.

Perhesovittelu

Avioliittolain mukaan perheessä esiintyvät ristiriidat ja oikeudelliset asiat on pyrittävä ensi sijassa selvittämään asianosaisten välisissä neuvotteluissa ja ratkaisemaan sopimuksella. Toistaiseksi Suomessa ei sovelleta perheasian sovittelussa moderneja fasilitatiivisen sovittelun oppeja. Tavoitteenamme on edesauttaa uudenlaisen lasten etuja huomioivan sovittelukäytännön luomisessa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että luodaan menettely, jossa asianosaiset itse tekevät vapaaehtoisessa, puolueettoman, koulutetun sovittelijan johtamassa fasilitatiivisessa sovittelussa vuoropuhelun kautta lasten huoltoa ja tapaamista koskevat sopimukset. Sovittelussa otetaan huomioon sekä lasten että vanhempien tarpeet niin, että molempien vanhempien vanhemmuus voi jatkua erotilanteen jälkeenkin.

Suomen sovittelufoorumille on myönnetty vuodelle 2009 RAY:lta avustusta fasilitatiivisen perhesovittelun projektin (FASPER) käynnistämiseen yhteistyössä mm. Ensi- ja turvakotien liiton kanssa. Lisäksi SSF kehittää moniammatillista perhesovittelun koulutusta.

Tuomioistuinsovittelua koskeva laki mahdollistaa sovittelun käyttöönottamisen tuomioistuimissa myös huoltoriidoissa. Tällöin tuomaria voi avustaa sosiaali- tai perhetyön asiantuntija.

Ympäristöasioiden sovittelu

Maailmalla on myös ympäristöasioiden sovittelusta rohkaisevia esimerkkejä. Sovittelussa kansalliset, joiden lähiympäristöön sitä muuttava ympäristötoimenpide tai sen haittavaikutukset kohdistuvat, ovat mukana eliminoimassa haittavaihtokutsia ja hakija voi saada nopeasti ja edullisesti ratkaisun. Ympäristöasioissa sovittelun pitäisi kohdistua hyvin aikaiseen vaiheeseen esimerkiksi luvan hakuvaiheeseen tai jo sitä edeltävään suunnitteluvaiheeseen. Kysymykseen voisivat tulla myös valtakuntien rajoja ylittävät ympäristöhankkeet.

Toimintamallina voisi olla, että kunta, ympäristöviranomaisen tai valtio yhteisymmärryksessä muiden valtioiden kanssa pyytää puolueetonta sovittelijaa sovitteluun. Laajavaikutteisessa asiassa sovittelija voisi koota avustavan työryhmän ja tehdä sovittelumenettelyä koskevan ehdotuksen. Onnistuneen sovittelun jälkeen allekirjoitettu sopimus alistettaisiin viranomaisten hyväksyttäväksi. SSF pyrkii löytämään sopivan pilottihankkeen, jossa sovittelua voitaisiin kokeilla käytännössä. Yhdysvaltain korkein oikeus on määrännyt sen käsiteltävänä olleen vedenottamoa koskevan kolmen osavaltion välisen riidan sovitteluun.

Kansainvälinen sovittelu

Kansainvälinen sovittelu ei juurikaan eroa muiden alojen sovittelusta. Sovittelua käytetään usein vaikeiden kansainvälisten konfliktien ratkaisussa, erityisesti silloin, kun vihamielisyydet ovat syviä ja jatkuneet pitkään sekä kun osapuolten omat sovintoyritykset eivät ole tuottaneet tulosta. Sovittelu perustuu voimankäytön ja väkivallan välttämiseen ja on viimekädessä ei-sitovaa. Sovittelijan päätavoitteena on väkivallan vähentäminen ja rauhanomaisen ratkaisun saavuttaminen. Sovittelu tapahtuu ainoastaan ad hoc- pohjalta. Kun sovittelussa on saatu ratkaisu, sovittelija poistuu konfliktinäyttämöltä.

Koska sovittelu ei arvioi kriittisesti tai tuomitse, se sopii hyvin kansainvälisten suhteiden todellisuuteen, jossa valtiot ja muut toimijat vahtivat mustasukkaisesti omaa autonomiaansa ja itsenäisyytensä. Sovittelu tarjoaa molemmille osapuolille mahdollisuuden hyvään lopputulokseen ilman, että vihamielisten osapuolien tarvitsee välttämättä neuvotella suoraan keskenään. Se on myös prosessi, jossa lopullinen päätöksenteko lopputuloksesta jätetään osapuolille itselleen. Kaikki nämä aspektit tekevät sovittelusta houkuttelevan metodin vaikeiden konfliktien ratkaisemiseen.

Tuomioistuinsovittelu

Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa eli tuomioistuinsovittelua koskeva laki tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Menettelyssä tuomioistuimen tuomari toimii sovittelijana. Sovittelun edut verrattuna perinteiseen riita-asioiden tuomioistuinmenettelyyn ovat menettelyn joutuisuus, halpuus ja osapuolten oikeus koko menettelyn ajan hallita asiaa ja määrätä itse synnyttävän sovinnon sisällöstä. Sovittelun kohteena olevassa asiassa tarvittavan asiantuntemuksen turvaamiseksi sovittelija voi käyttää avustajaa. Sovittelu on luottamuksellista; sovittelija ei saa käsitellä tuomarina oikeudenkäynnissä asiaa, jossa hän on toiminut sovittelijana.

Katsomme, että tällä lailla eduskunta viestittää, että yhteiskunnassa konfliktit on ensisijassa ratkaistava sovittelemalla aina tuomioistuimia myöten ja että oikeudenkäynti on vasta viimesijainen ratkaisukeino.

Suomen Asianajajaliiton tarjoama sovittelu

Suomen Asianajajaliitto tarjoaa sovittelua erityisesti liike-elämään, työsuhteisiin ja perheasioiden sovitteluun. Sovintomenettelyssä puolueeton asianajaja sovittelijana avustaa osapuolia löytämään erimielisyyteensä sovintoratkaisun. Menettely on sovintoon tähtävästä neuvottelemista puolueettoman kolmannen tahon avustuksella.

Sovintomenettely perustuu vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen. Sovittelija ei ole tuomari eikä hän voi antaa osapuolia sitovia määräyksiä tai ratkaisuja. Sovittelijan tehtäviin ei myöskään kuulu oikeudellisten neuvojen antaminen osapuolille.

Suomen Asianajajaliitto on kouluttanut jo useamman vuoden ajan asianajajia sovittelijoiksi. Liitolla on luettelo näistä sovittelijoista, joka on nähtävillä Asianajajaliiton kotisivuilla osoitteessa www.asianajajaliitto.fi. Kotisivuilta löytyy myös mallisopimus sovintomenettelysopimukseksi sekä Suomen Asianajajaliiton sovintomenettelyn säännöt.